

Ladislav Sommer¹

Datové schránky

Klíčová slova: *ISDS, DSČD*

1 Elektronizace veřejné správy

V posledních letech dochází v ČR k velkým pozitivním změnám v oblasti informatizace nebo též elektronizace procesů ve veřejné správě, tj. ve státní správě a samosprávě. Souhrnné označení pro transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy představuje tzv. e-Government. Dlouhodobým záměrem je rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší otevřenosti veřejné správy ve vztahu ke svým uživatelům. Význam spočívá mimo jiné v přiblížení úřadu k občanovi, podnikateli, právnické osobě, prostřednictvím elektronických nástrojů, zefektivnění (zrychlení, zlevnění, zpřesnění) komunikace mezi občanem (podnikatelem, firmou) a úřadem, zefektivnění vzájemné komunikace mezi úřady, zefektivnění fungování úřadu, zejména nakládání s dokumenty.

Zvýšení výkonnosti veřejné správy by mělo přispět i ke zjednodušení činností veřejnosti při styku s úřady. Cestou k dosažení tohoto cíle je podpora činností správních úřadů při plnění úkolů státní správy a samosprávy vytvořením pravidel komunikačního prostředí odpovídajících charakteru a obsahu úloh plněných státními orgány. Tato pravidla podpoří žádanou výměnu informací a budou nutnou podmínkou pro spolupráci jednotlivých informačních systémů ve veřejné správě.

Český e-Government je výjimečný svou jedinečností, národní originalitou, zaměřením, rozsahem i časovou náročností, využitím kvalitních informačních technologií a s očekávanými výraznými přínosy v oblasti veřejného dění, ekonomických úspor a šetření životního prostředí. To se týká např. zavedení instituce Czech Point, kodifikace kvalifikovaných certifikačních autorit, zaručeného elektronického podpisu a značky kvalifikovaných časových razítek nebo autorizované konverze dokumentů.

---

¹ RNDr. Ladislav Sommer, narozen 1949, absolvent Univerzity Palackého, Přírodovědecké fakulty, specializace numerická matematika, informatika. Od 1973 v různých funkcích na ČD, nyní systém.specialista, zaměření informatizace administrativy, spisová služba, datové schránky při Kanceláři GŘ ČD, odd.správní.

2 Zákonný rámec pro doručování zpráv

Jako v jedné z prvních zemí na světě bylo u nás uzákoněno rovnocenné postavení elektronického dokumentu a dokumentu v listinné formě a zákonem stanovena komunikace s orgány veřejné moci prostřednictvím datových schránek. Datové schránky upravuje několik právních předpisů vzhledem k tomu, že doručování rozhodnutí orgánů veřejné moci jejich adresátům je základním procesním úkonem v každém řízení, které každý státní orgán provádí.

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a návazné předpisy upravuje informační systém datových schránek (ISDS), které subjekty musí mít zřízeny datovou schránku povinně ze zákona, distribuci přístupových údajů a nakládání s nimi majitelem datové schránky, konverzi dokumentů z elektronické do listinné formy a naopak. Reguluje způsob komunikace s orgány veřejné moci a orgánů veřejné moci mezi sebou prostřednictvím nového systému ISDS.

Dalším zákonem, který úpravu datových schránek vnáší i do dalších právních předpisů je zákon č. 301/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

Stěžejním právním předpisem upravujícím doručování v občanském soudním řízení je zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Novela občanského soudního řádu přináší úpravu systému doručování, zjednodušení systému protokolace a obranu proti průtahům v řízení. K témuž datu nabyla účinnosti novela zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, tj. zákon č. 190/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

3 Datové schránky v celostátním systému

Provoz celostátního informačního systému datových schránek (ISDS) byl zahájen k 1. 11. 2009. Zřizovatelem a správcem systému je Ministerstvo vnitra, provozovatelem je držitel poštovní licence, tedy Česká pošta, s.p.

V celostátním měřítku, jak vyplývá z pramenů Ministerstva vnitra, je nyní 392 000 aktivních datových schránek. Má je zřízeno 358 000 firem, 9 500 živnostníků, 16 400 soukromých osob a zbytek jsou orgány veřejné moci. Do 22. 8. 2010 bylo posláno přes datové schránky 19 215 664 zpráv.

3.1 Kdo, komu a jak má doručovat

V první etapě implementace datových schránek bylo cílem vyřešit kdo, komu a jak bude doručovat elektronické informace. Toto bylo v podstatě splněno, zkušenosti a poznatky z dosavadního provozu ISDS jsou více než uspokojivé. Zvažují se ještě některé právní úpravy, zvyšující důvěru k pravosti obsahu datových zpráv. Ovšem problémem zůstává část čtvrtá zákona č. 190/2009 Sb., kde vložený §18a odst. 2, druhou větou znehodnocuje podstatným způsobem širší význam zavedení ISDS v komunikaci mezi fyzickými a právními osobami. Dokument je v těchto případech doručen teprve okamžikem, kdy jeho převzetí potvrdí odesílateli adresát prostřednictvím své datové schránky. Zákon tedy váže doručení zprávy na libovůli příjemce, který jej má svou odpovědí potvrdit, a tedy zde není rozdíl oproti klasickému e-mailu. Oproti poštovnímu doručování listiny je to dokonce krokem zpět, neboť doporučené psaní je doručeno adresátovi již podpisem dodejky před vydáním zalepené poštovní obálky, aniž by měl adresát možnost dle obsahu písemnosti se teprve obstrukčně rozhodovat, zda doručení potvrdí nebo zmaří. Evidentně bude v této věci potřeba příslušný zákon znovu vhodným způsobem co nejdříve novelizovat.

3.2 Předpokládaný další vývoj

Ve druhé etapě v rámci rozvoje ISDS je klíčovou otázkou co, které elektronické informace se mají doručovat. Nabízejí se zajímavé možnosti integrace datových schránek, resp. datových zpráv do dalších používaných nebo připravovaných informačních systémů. Je široký zájem a snaha o řešení a využití těchto vazeb.

Předmětem dalšího řešení zřejmě bude automatizované ověřování certifikátů elektronických podpisů, používání časového razítka na výstupu i na vstupu (v současnosti je pouze na obálce datové zprávy, zpravidla není na vlastním dokumentu), převod do jednotného formátu (možnost stanovení zákonem), vytěžování nestrukturovaných informací (strukturované informace pomocí formulářů), použití formulářů na principu „podaná ruka“, časová kontinuita a dlouhodobé ukládání elektronických dokumentů (tzv. zaručený elektronický archiv ve smyslu archivní služby).

Současně dalším krokem v elektronizaci státní správy a samosprávy je zprovoznění základních registrů v souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech ve znění pozdějších předpisů, úprava výměny dat mezi jednotlivými registry, a poté zajištění návaznosti ISDS na základní registry s využitím i pro komerční subjekty (výpisy, trvalé příkazy apod.). Od 1. 7. 2012 má být spuštěn internetový systém státní správy a samosprávy (ISSS).

Momentálně projednávanou záležitostí, zatím na úrovni ministerstev, je rozsah a způsob zpoplatnění datových zpráv. Do systému již stát vložil více než 1 miliardu Kč a nyní hledá vhodný způsob jak získat část financí nazpět. S největší pravděpodobností ale pro právníky osoby zapsané v OR zůstane i nadále odesílání datových zpráv na orgány veřejné moci bezplatné.

4 Datová schránka ČD

Otevřít					
	Č.j. zprávy	Od	Doručeno	Popis	Předáno
Moje zprávy					
Podatelna					
K rozdělení	10099/2010-DS	Město Pohořelice	15.09.2010 08:45	Oznámení o zahájení řízení	O31 - Odbor správy nemovitostí
K vrácení	10100/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 08:45	*Obecný dopis	Regionální správa majetku H.Králč
Přehledy zpráv	10101/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 08:45	Oznámení zahájení řízení	Regionální správa majetku Praha
Všechny zprávy	10102/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 08:45	Oznámení zahájení řízení	Regionální správa majetku Praha
Podle odesílatele	10101/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 08:45	Oznámení zahájení řízení	O31 - Odbor správy nemovitostí
Podle příjemce	10102/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 08:45	Oznámení zahájení řízení	O31 - Odbor správy nemovitostí
Doručované zprávy	10103/2010-DS	Krajské ředitelství policie Jihomoravsk	15.09.2010 08:45	Posprejování železničních	CN=Vladislava Havirova/OU=DKV,
Vracené zprávy	10104/2010-DS	Krajské ředitelství policie Jihomoravsk	15.09.2010 08:45	NP - znečištění dvou žele:	Depo kolejových vozidel Olomouc
Odchozí zprávy	10105/2010-DS	Krajské ředitelství policie Jihomoravsk	15.09.2010 08:45	NP - posprejování železni	Depo kolejových vozidel Olomouc
Rozepsané	10106/2010-DS	Jan Fendrych, JUDr.	15.09.2010 09:45	EX 1795/10-14 EPM	Veselý Ivo JUDr.
Věcná kontrola	10107/2010-DS	Okresní soud v Kladně	15.09.2010 09:45	108C45/2009, usnesení lh	Tkadlec Jiří Mgr.
Formální kontrola	10108/2010-DS	Okresní soud v Mostě	15.09.2010 10:46	8C299/2010, usnesení, zpl	Jareš Daniel Ing.
Podle odesílatele	10109/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 10:46	Potvrzení existence stavb	Regionální správa majetku Praha
Podle příjemce	10110/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 10:46	Potvrzení existence stavb	Regionální správa majetku Praha
Nepřítomnosti	10111/2010-DS	Vlastimil Porostlý, JUDr.	15.09.2010 10:46	EX 2718/10-11 EP	CN=Iva Martinkova/OU=DKV/O=Ce
	10112/2010-DS	Jaromír Franc, Mgr.	15.09.2010 10:46	EP srážkou ze mzdy neb	Veselý Ivo JUDr.
	10113/2010-DS	STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC	15.09.2010 10:46	oznámení o zahájení řízer	Regionální správa majetku H.Králč
	10114/2010-DS	Drážní úřad	15.09.2010 10:46	Oznámení zahájení řízení	Regionální správa majetku Praha
	10115/2010-DS	Okresní soud v Mostě	15.09.2010 10:46	21NC10259/2007, příp., n	Regionální správa majetku Ústí na
	10116/2010-DS	Město Týn nad Vltavou	15.09.2010 10:46	oznámení o zahájení řízer	KGŘ k rozhodnutí
	10117/2010-DS	Město Ledec nad Sázavou	15.09.2010 10:46	Oznámení o zahájení řízer	O31 - Odbor správy nemovitostí
	10118/2010-DS	Město Ledec nad Sázavou	15.09.2010 10:46	Oznámení o zahájení řízer	O31 - Odbor správy nemovitostí
	10119/2010-DS	Krajské ředitelství policie Středočesk	15.09.2010 10:46	NP POŠKOZENÍ OKNA V	Depo kolejových vozidel Česká T
	10120/2010-DS	Finanční úřad pro Prahu 1	15.09.2010 11:46	Platební výměr na úrok z	Markup Vladimír Ing.

Obř. 1 Výchozí okno aplikace DSČD pro zpracování datových zpráv na podatelně

K 1. 11. 2009 byla zprovozněna datová schránka na ČD. Zároveň byla implementována vlastní aplikace datová schránka ČD (DSČD), jejímž řešitelem a provozovatelem je ČD – Telematika, a.s.

DSČD prostřednictvím aplikace zabezpečuje příjem dokumentů od orgánů veřejné moci pro generálního ředitele, úseky a odbory generálního ředitelství ČD, organizační jednotky, výkonné a provozní jednotky dle organizační struktury. Prostřednictvím aplikace je možno odesílat rovněž dokumenty v elektronické formě orgánům veřejné moci. Komunikace probíhá ve formátech uvedených ve vyhlášce č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů. Veškeré informační toky dovnitř i ven probíhají přes podatelnu Generálního ředitelství Českých drah formou datových zpráv (DZ) ve smyslu zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů ve znění pozdějších předpisů.

Aplikace DSČD pracuje v prostředí IBM Lotus Notes/Domino. Aplikace zajišťuje:

- komunikační rozhraní mezi ISDS a ČD,
- příjem datových zpráv,
- distribuci datových zpráv konkrétnímu uživateli,
- zpřístupnění datových zpráv uvnitř ČD,
- odeslání datových zpráv,

- archivaci datových zpráv jakožto výsledků vnitřního oběhu, ale i úplného originálu datových zpráv (přijatých i odeslaných) tak, jak prošly přes podatelnu datových zpráv,
- evidenci zpráv.

Administrátor aplikace zakládá uživatele, přiděluje jim přístupová práva a zařazuje je hierarchicky podle funkční organizační struktury. Standardně se uživatelé přihlašují do aplikace na portálu Lotus Notes – moje kancelář, prostřednictvím svého uživatelského certifikátu (id soubor) a hesla. Každý uživatel vidí pouze ty složky a formuláře, na které má alespoň právo pro čtení. Příchozí přidělené zprávy si buď převezme, anebo pokud mu nepatří, vrátí je na nejbližší vyšší řídicí úroveň. Převzetím datové zprávy, resp. jejím uložením do databáze převzatých zpráv, je ukončen proces distribuce datové zprávy. Průběh každého kroku v rámci vnitřní distribuce datové zprávy je přesně automaticky mapován a popsán na obálce datové zprávy. Během vnitřního doručování je též možno zapisovat na obálce datové zprávy upřesňující, vysvětlující poznámky a pokyny.

Pro dobu delší nepřítomnosti uživatele (dovolená, nemoc, služební cesta) je možné stanovit jeho zástupce, který v zastoupení zpracovává došlé datové zprávy.

Uživatel může dostávat notifikace na svoji e-mailovou adresu. Jedná se o upozornění na nově přidělené zprávy, na dodání nebo doručení odeslané datové zprávy na dosud nepřevzaté přidělené datové zprávy apod.

Přidělené datové zprávy a jejich přebírání může sledovat a kontrolovat nadřízený přísl. zpracovatele. Na případné prodlení v přebírání zpráv jsou zpracovatel i nadřízený aplikací upozorněni.

Zpracovatel může DZ zpřístupnit jinému zpracovateli k nahlédnutí. Popřípadě mu může přílohu doručené datové zprávy přeposlat formou e-mailu k dalšímu využití.

Adresy příjemců odesílaných datových zpráv lze vybrat z automaticky rozšiřované nabídky použitých adres anebo zadáním názvu adresáta podle OR případně podle IČ. Po zobrazení adresy na obálce datové zprávy lze adresy i editovat. Datové zprávy nelze odeslat bez uvedení vlastního čísla jednacího. Přijaté a odesílané datové zprávy se dále opatřují aplikací generovanými pořadovými čísly. Všechny přijaté i odeslané datové zprávy jsou spolehlivě dlouhodobě zabezpečeny a uchovávány.

Vnitřního adresáta došlých datových zpráv, konkrétní organizační složku ČD, útvar nebo oddělení vizuálně identifikuje z datových zpráv podatelna. Adresace je v mnoha zprávách bohužel velmi nepřesná, nebo také žádná. Proto je to časově poměrně náročné, téměř každou datovou zprávu je nutno na podatelně otevřít a nahlédnout do ní. Na obálce došlé datové zprávy se konkrétní adresát (zaměstnanec nebo útvar ČD) uvádí jen výjimečně, a to pouze pokud jde o konkrétní osobu, nebo zprávu do vlastních rukou, navíc často nepřesně nebo chybně na základě historických dat a kompetencí. Vnitřního adresáta určuje podatelna podle rozdělovníku, pokud je uveden v některé

z příloh datové zprávy, anebo podle kontextu sdělení v některé z příloh. Určení skutečného adresáta v tak velké organizaci jako jsou ČD, vyžaduje velmi dobrou znalost organizační struktury i souvislosti a náplně práce jednotlivých útvarů a organizačních složek. I přesto někdy pátrání po adresátovi a přeposílání takové datové zprávy mezi podatelnu a organizačními složkami nebo útvary GŘ ČD způsobuje časovou prodlevu při doručování, což je nepříjemné v případě termínovaných zpráv. Nelze-li absolutně jednoznačně určit komu datová zpráva náleží, anebo zda vůbec náleží ČD, je taková datová zpráva doručena řediteli Kanceláře generálního ředitele ČD, který v této věci rychle rozhodne a vydá příslušný pokyn pro podatelnu. V řešení je využití tematických filtrů a rychlé přidělování datových zpráv podle předmětu zprávy nebo spisového znaku, pokud ovšem jsou tyto klíčové údaje odesílatelem formálně použitelným způsobem na obálce DZ uvedeny.

Příchozí zpráva datové schránky

Odesílatel: **Město Ledec nad Sázavou** ID zprávy: 24489766
Adresa odesílatele: Husovo náměstí 7, 58401 Ledec nad Sázavou, Česká Republika Typ 10117/2010-DS
schránky: OVM

Dodáno: 15.09.2010 10:40
Doručeno: 15.09.2010 10:46
Popis zprávy: **Oznámení o zahájení řízení s MŠ** 15.09.2010 10:40:55
PostSignum TSA - TSU 2

Písemnosti a přílohy (63,8 kB):

- 5720.pdf

El. podpis: ANO, OVĚŘEN (CN=[Ing. Břetislav Dvořák], OU=[Odbor výstavby a životního prostředí], O=[Město Ledec nad Sázavou [Č 00267759]], SN=[P13976], C=[CZ], T=[vedoucí Odboru výstavby a ŽP]), platí do 19.10.2010
Časové razítko: NE

Datová zpráva byla přidělena:

Úsek: Úsek náměstka GŘ ČD pro správu majetku

Odbor/Jednotka: 031 - Odbor správy nemovitostí

Další informace z obálky:

K rukám:

Číslo jednací příjemce:

Spisová značka příjemce:

Číslo jednací odesílatele: 3439/2010/OVZP-2

Spisová značka odesílatele: 3439/2010/OVZP

Zmocnění:

Poznámky:

Dušková Renata - 16.09.2010 11:21 - předána Odboru 031 - Odbor správy nemovitostí

Obr. 2 Otevřené okno doručované datové zprávy

České dráhy mají zřízeny ze zákona jen jednu datovou schránku. Přes datovou schránku ČD bylo od 1. 11. 2009 do 31. 12. 2010 doručeno pro ČD 14 615 datových zpráv, tj. denně v pracovní dny cca 50 zpráv. Z celkového uvedeného počtu doručených bylo 1 131 zpráv vráceno odesílatelům s průvodním písemným zdůvodněním vrácení datové zprávy, většinou kvůli nesprávné adresaci (obvykle tyto DZ byly určeny pro některou organizační složku SŽDC). Mimoto odesláno z ČD bylo 188 datových zpráv adresovaných orgánům veřejné moci, z toho převážně žádosti o autorizovanou konverzi, elektronické daňové podání (EPO) a některé pozemkové věci od regionálních správ majetku. Obecně odesílání datových zpráv určených pro orgány veřejné moci se využívá málo, a to nejen na ČD, i když není zpoplatněno a je evidentně finančně i časově výhodné.

5 Závěr

Informační systém datových schránek, realizace datové schránky ČD a komunikace formou datových zpráv je nesporně výrazným stimulem pro rozvoj elektronizace administrativních a správních činností. V souvislosti s implementací obslužného systému datové schránky ČD se prozatím uvažuje se zahájením projektu elektronické podatelny (aktuálně je na úrovni zadání) a výhledově s řešením a realizací elektronické spisové služby.

Literatura:

- [1] Interní pokyny ke komunikaci prostřednictvím datové schránky Českých drah, a.s., čj. 138/2010-KGŘ-OS platí od 1. 4. 2010
- [2] Informace na internetových stránkách České pošty, s.p. a Ministerstva vnitra, <http://www.datoveschranky.info/>
- [3] Sborník referátů z konference „Datové schránky pro pokročilé“, konané 18.5.2010 v Aquapalace Hotelu Praha, <http://www.dataschranky.cz/>

Praha, březen 2011

Lektoroval: Ing. Zdeněk Michl
ČDT - IS